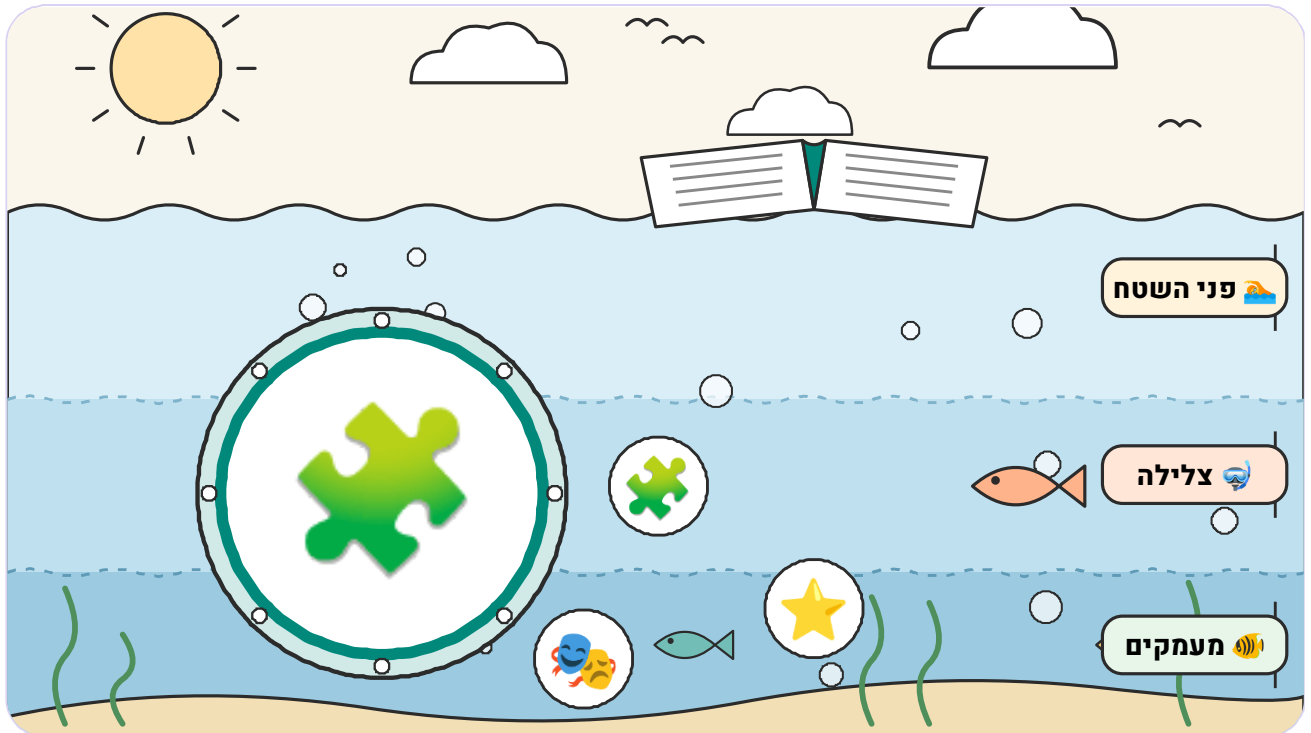

להיות אני: זהות, שייכות ואוטנטיות

לחץ חברתי, הצורך להשתייך והאומץ להישאר עצמנו – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 6 הטקסט: המחיר של להיות כמו כולם'
- 8 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 9 חלק ב' – צלילה
- 11 חלק ג' – מעמקים
- 14 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 15 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 2 דף האסטרטגיות
- 3 מפת הצלילה
- 4 סימניות לגזירה
- 5 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מסכמים במשפט

מה הרעיון המרכזי – במילים שלי?

בוחנים בעין ביקורתית

האם הנימוקים משכנעים? מה חסר?

מחברים לחיים

איפה פגשתי משהו דומה? מה עמדתי?

בזמן הטקסט

מסמנים בעיפרון

מילה לא מוכרת – עיגול. משפט חשוב – קו.

עוצרים בתחנות

מה קרה עד עכשיו? מה אני מנחש/ת שיקרה?

ממפים את הטעון

טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה ומסקנה. שימו לב למילות קישור.

לפני הטקסט

מציצים בכותרת ובתמונה

על מה הטקסט? מה כבר ידוע לי על הנושא?

קובעים מטרה

למה אני קורא/ת? למידע, להנאה, כדי לגבש דעה?

מזהים סוגה ומטרה

טור, כתבה, מאמר טיעון? מה הכותב/ת רוצה להשיג?

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט ☐

קראתי את כל הטקסט עד הסוף ☐

סימנתי מילה שלא הבנתי ☐

קראתי שוב את מה שלא היה ברור ☐

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים
ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט טיעוני

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
מגובשת	מאוחדת, שחבריה קשורים זה לזה	
עסקה גרועה	החלפה שבה מפסידים יותר ממה שמרוויחים	
דריכות מתמדת	מצב של מתח וערנות כל הזמן	
שחיקה	עייפות נפשית ואובדן כוחות לאורך זמן	
בוטות	דיבור או התנהגות גסים, בלי עדינות	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- האם הטיעון משכנע? למה?
- מה טענת הנגד החזקה ביותר?
- מה עמדת המנומקת?
- איך זה מתחבר לחברה שלנו?

השאלה שלי: 📝

להיות אני: זהות, שייכות ואוטנטיות

חט"ע

צלילה

בין השורות

- מה תפקיד הפסקה בטקסט?
- איזה יחס לוגי יוצרת מילת הקישור?
- מה המטרה של הכותב/ת?
- מה פירוש הביטוי בהקשר?

השאלה שלי: 📝

להיות אני: זהות, שייכות ואוטנטיות

חט"ע

פני המים

כתוב בטקסט

- מי? מה? איפה? מתי?
- איזה פרט מוכיח?
- מה קרה קודם ומה אחר כך?
- איפה זה כתוב?

השאלה שלי: 📝

להיות אני: זהות, שייכות ואוטנטיות

חט"ע

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

מגובשת	מאוחדת, שחבריה קשורים זה לזה
עסקה גרועה	החלפה שבה מפסידים יותר ממה שמרוויחים
דריכות מתמדת	מצב של מתח וערנות כל הזמן
שחיקה	עייפות נפשית ואובדן כוחות לאורך זמן
בוטות	דיבור או התנהגות גסים, בלי עדינות
ראשית	פתיחת הנימוק הראשון
יתרה מזו	הוספה והעצמה של נימוק
אף על פי ש...	ויתור: הכרה בטענת הנגד

המחיר של 'להיות כמו כולם'

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט טיעוני. האם קרה לך שאמרת או עשית משהו רק כדי להתאים לקבוצה? מהו לדעתך ה"מחיר" שהכותרת מדברת עליו?

הניחוש שלי:

מילון קטן

מגובשת

מאוחדת, שחבריה קשורים זה לזה

עסקה גרועה

החלפה שבה מפסידים יותר ממה שמרוויחים

דריכות מתמדת

מצב של מתח וערנות כל הזמן

שחיקה

עייפות נפשית ואובדן כוחות לאורך זמן

בוטות

דיבור או התנהגות גסים, בלי עדינות

הערות שלי

1 דמיינו כיתה שבה שלושים תלמידים ותלמידות לובשים אותם בגדים, שומעים אותה מוזיקה, צוחקים מאותן בדיחות ושותקים באותם רגעים. מבחוץ היא נראית מגובשת ושלווה. אולם האם זו באמת קבוצה, או אוסף של אנשים שמפחדים להישאר לבד?

2 טענתי היא שהצורך להשתייך אינו חולשה, אבל ויתור על עצמנו כדי להשתייך הוא עסקה גרועה. שייכות אמיתית אינה נקנית במחיר הזהות. להפך: היא מתאפשרת רק כשאנחנו מעזים להיות מי שאנחנו.

3 ראשית, התאמה מתמדת גובה מחיר רגשי כבד. מי שמשנים את דעותיהם, את טעמם ואפילו את הצחוק שלהם לפי הקהל חיים בדריכות מתמדת: הם בוחנים כל מילה ושואלים את עצמם אם 'עברו'. מחקרים רבים בפסיכולוגיה מצביעים על קשר בין הסתרה מתמשכת של חלקים מהעצמי לבין תחושות של בדידות ושחיקה. משום שהקבלה מופנית אל המסכה ולא אלינו, אנו נשארים רעבים לה גם כשאנחנו מוקפים חברים.

4 יתרה מזו, האוטנטיות של אחד משחררת רבים. כמעט בכל קבוצה יש מי שחושבים אחרת אך שותקים, משום שכל אחד ואחת מהם בטוחים שהם היחידים. די בקול אחד שאומר 'אני לא מסכים' או 'אני לא מסכימה', בנימוס ובביטחון, כדי שאחרים יגלו שאינם לבד. כך, למשל, תלמידה שמסרבת להצטרף ללעג על חבר לא רק שומרת על ערכיה, אלא גם פותחת פתח לאחרים לנהוג כמוה.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

5 יש הטוענים שבגיל ההתבגרות עדיף 'לשחק לפי הכללים', שכן מי שבולט מסתכן בדחייה, ודחייה חברתית כואבת באמת. יש בטענה זו מן הצדק: הפחד מדחייה אינו מומצא, והוא אינו מעיד על חולשה.

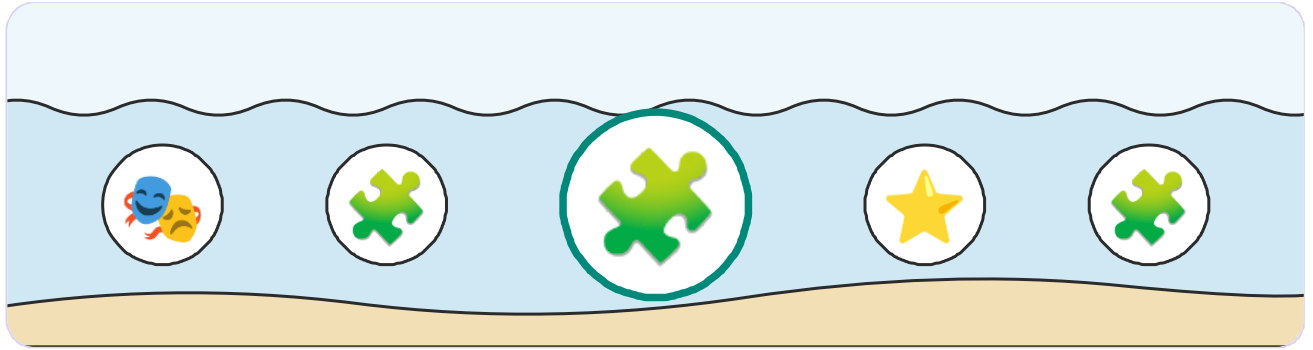
6 ואולם, אף על פי שהפחד מדחייה אמיתי, אוטנטיות אינה פירושה בוטות או מרד בכל מוסכמה. אפשר ללבוש את מה שכולם לובשים ועדיין להביע דעה אחרת, ואפשר ליהנות מאותה מוזיקה ועדיין לסרב לפגוע במישהו. גם הקבוצה עצמה מרוויחה מכך: קבוצה שבה מותר להיות שונים יציבה יותר, משום שאיש בה אינו צריך לחשוש שיגלו מי הוא באמת.

המחיר של 'להיות כמו כולם' (המשך)

7 לפיכך, במקום לשאול 'מה יחשבו עליי?', כדאי לשאול 'עם מי אני יכול או יכולה להיות אני?'. האומץ להישאר עצמנו אינו מעשה גבורה חד־פעמי, אלא בחירה קטנה שחוזרת בכל יום. ומי שמתמידים בה מגלים לא פעם שהשייכות שחיפשו חיכתה להם דווקא שם.

המחיר של 'להיות כמו כולם'

שם: _____

חלק א' - שחייה על פני השטח

בחלק זה נאתר מידע גלוי בטקסט. קראו בעיון וחפשו את התשובות במאמר.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מהי המטרה המרכזית של המאמר?

- א. לשכנע שאפשר וכדאי להשתייך בלי לזוותר על הזהות
- ב. לתאר מחקרים על התפתחות המוח בגיל ההתבגרות
- ג. להמליץ לבני נוער ולבנות נוער להתרחק מקבוצות חברים

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה תפקידה של הפסקה הראשונה במאמר?

- א. להציג את מסקנת הכותב/ת
- ב. לפתוח בתמונה מעוררת מחשבה ובשאלה שמושכת את הקוראים ואת הקוראות
- ג. להציג את טענת הנגד ולהפריך אותה

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

3

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	✓ נכון	✗ לא נכון
בכיתה המתוארת בפתיחה יש שלושים תלמידים ותלמידות.	☐	☐
הכותב/ת טוען/ת שהצורך להשתייך הוא חולשה.	☐	☐
לפי המאמר, אותנטיות פירושה מרד בכל מוסכמה.	☐	☐
הכותב/ת מודה שהפחד מדחייה אמיתי ואינו מעיד על חולשה.	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

4

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מבודדת

יציבה

שחיקה

המסכה

מחסן מילים:

1. משום שהקבלה מופנית אל _____ ולא אלינו, אנו נשארים רעבים לה.
2. מחקרים מצביעים על קשר בין הסתרת חלקים מהעצמי לבין בדידות ו _____.
3. קבוצה שבה מותר להיות שונים _____ יותר.

שאלות לפי עומק • חט"ע

המחיר של 'להיות כמו כולם' (המשך)

שם: _____

חלק ב' - צלילה

בחלק זה נצלול אל מבנה הטיעון, אל מילות הקישור ואל מה שנאמר בין השורות.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

5

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שמנסח את הטענה המרכזית של הכותב/ת.
- סמנו בירוק את המשפט שבו הכותב/ת מכיר/ה בצדק שבטענת הנגד.
- סמנו בקו את המשפט שבו הכותב/ת מודה שיש צדק חלקי בטענת הנגד.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

6

מיינו את המשפטים מהמאמר לפי תפקידם בטיעון. (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	טענה	נימוק / ראיה	טענת נגד	מסקנה
ויתור על עצמנו כדי להשתייך הוא עסקה גרועה	☐	☐	☐	☐
התאמה מתמדת גובה מחיר רגשי כבד	☐	☐	☐	☐
האוטנטיות של אחד משחררת רבים	☐	☐	☐	☐
בגיל ההתבגרות עדיף 'לשחק לפי הכללים'	☐	☐	☐	☐
מי שבולט מסתכן בדחייה	☐	☐	☐	☐
האומץ להישאר עצמנו אינו מעשה גבורה חד־פעמי	☐	☐	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

7

מתחו קו בין מילת הקישור לתפקידה במאמר

א. ויתור: הכרה בטענת הנגד

●

1. ראשית

●

ב. פתיחת הנימוק הראשון

●

2. יתרה מזו

●

ג. הצגת מסקנה

●

3. אף על פי ש...

●

ד. הוספה והעצמה של נימוק

●

4. לפיכך

●

משמעות ביטוי

צלילה • בין השורות

8

מהו השורש של המילה 'להשתייך'?

א. שייך

ב. תייך

ג. שיתך

שאלות לפי עומק • חט"ע

שם:

המחיר של 'להיות כמו כולם' (המשך)

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

9

מהו היחס הלוגי שמביע הצירוף 'יתרה מזו' בפתיחת הפסקה הרביעית?

א. ניגוד

ב. הוספה והעצמה

ג. סיבה ותוצאה

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

10

בסוף הפסקה הראשונה נשאלת השאלה 'האם זו באמת קבוצה, או אוסף של אנשים שמפחדים להישאר לבד?'. באיזה אמצעי רטורי מדובר?

א. שאלה רטורית

ב. ציטוט של מומחה

ג. נתון סטטיסטי

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

11

הסבירו כיצד בנויות הפסקה החמישית והשישית, ומה תרומתן לכוח השכנוע של המאמר.

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

12

הסבירו כיצד פסקת הסיום מתקשרת לתמונת הכיתה שבפתיחה, ומה תרומת הקשר הזה ללכידות המאמר.

המחיר של 'להיות כמו כולם' (המשך)

שם:

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

13

השלימו את הטבלה על פי המאמר: כתבו את הטענה המרכזית, את שני הנימוקים ואת ההפרכה של טענת הנגד, ולכל אחד דוגמה מהטקסט.

טענה / נימוק	הסבר במילים שלכם	דוגמה מהטקסט

חלק ג' - מעמקים

בחלק זה תביעו עמדה, תיצרו ותחברו את המאמר לחייהם.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

14

מה עמית יכול/ה לחשוב או לעשות ברוח המאמר? היעזרו בפסקה הרביעית ובפסקה השישית.

מקרה לבחינה: רגע בקבוצת השכבה

בקבוצת ההודעות של השכבה כולם שולחים פרצופים צוחקים על תמונה של תלמיד חדש. עמית חושב/ת שזה פוגע, אבל חושש/ת שאם לא יצטרף/תצטרף, יחשבו שהוא/היא "לא בעניין".

שם:

המחיר של 'להיות כמו כולם' (המשך)

שיח בכיתה

המעמקים • מעבר לשורות

17

מעגל שיח

- מה ההבדל בין 'להתאים' לבין 'להשתייך'? תנו דוגמה מהחיים, בלי שמות של תלמידים ותלמידות מהכיתה.
- האם לחץ חברתי יכול להיות גם טוב? מתי הוא דוחף אותנו קדימה, ומתי הוא מבקש מאיתנו לוותר על עצמנו?
- למה לפעמים כל כך קשה להיות הראשון או הראשונה שאומרים 'אני חושב/ת אחרת'? מה יכול לעזור לנו לעשות זאת?
- מה אנחנו, ככיתה, יכולים לעשות כדי שכל אחד ואחת ירגישו שמקבלים אותם כמו שהם?

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

18

ציירו שתי דמויות בתוך קבוצה: אחת עם מסכה ואחת בלעדיה. כתבו ליד כל אחת משפט שמתאר את הרגשתה.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת לזהות את הטענה, הנימוקים וטענת הנגד במאמר טיעון.
			אני יודע/ת להסביר את תפקידן של מילות קישור כמו 'יתרה מזו' ואף על פי ש...!
			אני יודע/ת להסביר את ההבדל בין אותנטיות לבין בוטות.

להיות אני: זהות, שייכות ואוטנטיות • חט"ע

כרטיס יציאה

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

1. משפט אחד מהמאמר שאני מסכים/ה איתו, ולמה:

2. דוגמה מחיי ל'בחירה קטנה שחוזרת בכל יום':

3. מילת קישור אחת שאשתמש בה במאמר שלי, ותפקידה:

כמה נהייתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

מה אני לוקח/ת איתי מהטקסט? כתבו או ציירו

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה – חט"ע. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

שאלה	תשובה
1	א. לשכנע שאפשר וכדאי להשתייך בלי לוותר על הזהות
2	ב. לפתוח בתמונה מעוררת מחשבה ובשאלה שמושכת את הקוראים ואת הקוראות
3	1. נכון 2. לא נכון 3. לא נכון 4. נכון
5	„יש בטענה זו מן הצדק...”
6	ויתור על עצמנו כדי להשתייך הוא עסקה גרועה ← טענה; התאמה מתמדת גובה מחיר רגשי כבד ← נימוק / ראייה; האוטנטיות של אחד משחררת רבים ← נימוק / ראייה; בגיל ההתבגרות עדיף 'לשחק לפי הכללים' ← טענת נגד; מי שבולט מסתכן בדחייה ← טענת נגד; האומץ להישאר עצמנו אינו מעשה גבורה חד-פעמי ← מסקנה
7	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג
8	א. שייך
9	ב. הוספה והעצמה
10	א. שאלה רטורית

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • להיות אני: זהות, שייכות ואוטנטיות • חוברת תלמיד לחט"ע

